

8152 J₂

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH

(SZTAB GENERALNY)

Warszawa, dn. 23 września 1921 r.

DO

KOP

Oddział II.

Nr 2820 /II. Ref "A".

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

Przedkłada się 3 raporty attache wojskowego w Paryżu.

3 załączniki.

Z SZTABU ODDZIAŁU II. SZTABU GENERALNEGO:

[Handwritten signature]

Otrzymują: Adjutantura Generalna

W.S.Z. przez oficera łącznikowego.

ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNEGO WODZA

8152 J₂

Wpłynęło dn. 24. IX 1921 roku

Wyszło dn. - 1921 roku

Załączników -

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Paryż, dnia 27 sierpnia 1921 r.

N° 6904

wysłano do Ref. Narodow.
19/9.

Oddział II Sztabu Generalnego
Otrzymano dn. 10.9.1921 r.
N° 2820 Załączn.

D o

Biura Wywiadowczego, Oddziału II Sztabu Generalnego W.P.

Dzień. 28.9.1921 / II Gw. 15/18.21.1921
64/8.

W W A R S Z A W I E .

SPRAWY

- UKRAINSKIE -

UKR. < Akcja WASILKI. Dowiedziałem się, że podobno WASILKO zmienia orientację i nawiązuje pertraktacje ze SKOROPADSKIM i niemieckimi monarchistami. Wiadomość tę otrzymał informator mój od jednego z tutejszych wpływowych monarchistów, który jest w stałym kontakcie z berlińskimi monarchistami.

Podobno WASILKO w ostatnich czasach widuje się często z przywódcami monarchistycznymi rosyjskimi i w tych kożach wyrażał zdanie, że orientacja ukraińska na Polskę i Rumunję wykazała kompletne bankructwo; że Ukraina może jedynie dojść do rozkwitu przy pomocy Niemiec i Rosji, wreszcie że PETLURA jest zwykłym szarlatanem i bandytą.

< Wszystkie sprzeczności, które istniały pomiędzy WASILKO i rosyjskimi monarchistami zostały usunięte dzięki interwencji Niemców, którzy odegrali w tym wypadku rolę pośredników. < Podobno porozumienie zostało zawarte na warunkach, że Ukraina z

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

175

Galicją Wschodnią wejdzie do składu imperjum rosyjskiego, przy-
czem szeroko pojęta autonomia będzie jej zagwarantowaną. Jedno-
nocześnie hetmaństwo ze SKOROPADSKIM na czele będzie wprowadzone
i stary ustrój kozacki będzie wskrzeszony.

Za powyższe ustępstwa, poczynione w kwestji ukraińs-
kiej Niemcy mieli obiecać monarchistom (z Reichenhalle) popar-
cie ich akcji, zmierzającej do przyłączenia z powrotem do Rosji
państwek nadbałtyckich, oraz Kaukazu.

WASILKO przyjął te warunki, ale podobno ma w dalszym
ciągu prowadzić podwójną grę z PETLURA i utrzymywać z nim sto-
sunki.

Akcja WRANGLA. Otrzymałem następujące informacje, po-
chodzące od generała MILLERA.

Wywiadowcy WRANGLA mieli donieść, że niezadowolenie i
wrzenie w wojsku sowieckim zatacza coraz szersze kręgi oraz, że
w guberniach objętych głodem obecnie panuje kompletna anarchja,
którą władze sowieckie nie są w stanie strzumić.

Wobec powyższego WRANGEL wydał rozporządzenie swym
przedstawicielom wojskowym w Serbji, Bułgarji, Węgrzech, Czechach
Niemczech i Polsce przystąpić do organizacji oddziałów wojskowych
dla ewentualnej akcji zbrojnej przeciwko sowietom, gdy tylko mo-
ment odpowiedni nastąpi. Zadaniem tych wojskowych przedstawicie-
li ma być staranny wybór oficerów i żołnierzy w punktach ich kon-
centracji.

Mają być wzięci do ewidencji tylko absolutnie pewne
elementy pod względem politycznym i wojskowym.

W rozkazie tym WRANGEL żąda natychmiastowego doniesie-
nia o rozpoczęciu wykonania powyższego zadania i o postępach pra-
-cy.

SPRAWY

-ROSYJSKIE -

R Grupa polityczna MILUKOWA. Sformowana drogą wystąpienia z partji kadeckiej 28 lipca r.b. grupa polityczna MILUKOWA przybrała obecnie nazwę "demokratycznej grupy partji wolności ludowej". Ta nowa grupa pozostaje w Paryżu i ma działać samodzielnie. Prawica zaś i centrum kadetów połączyły się razem pod nazwą "paryskiej partji k-d" i obrały ~~prezesem~~ ^{1/2} adwokata TESLENKO, wiceprezesem ~~zaś~~ ²⁰⁰ RODICZEWA.

Program MILUKOWA jest następujący:

- 1) Zdobycze rewolucji (w kwestji rolnej i robotniczej) muszą być utrwalone.
- 2) W Rosji powinien być wprowadzony ustrój republikańsko-demokratyczny.
- 3) Nowy rząd rosyjski powinien powstać w samej Rosji, a w żadnym razie nie powinien być jej narzuconym z zewnątrz. Z tego wynika zasadniczy sprzeciw idei wszelkiej interwencji w rodzaju wranglowskiej lub innej.

Współpraca z es-erowskimi kózami grupy konstytuancy.

Otrzymane informacje pozwalają już obecnie przypuszczać że tutejsze kóra rządowe będą odnosiły się życzliwiej do grupy MILUKOWA niż do grupy TESLENKI.

Skrząd grupy MILUKOWA wynosi 20 członków i jest następujący:

P.N. MILUKOW	A.I. KONOWAŁOW
M.M. WINAWER	A.W. KOSSIKOWSKA
S. I. BASS	A.S. MILUKOWA
A.S. BEZCZYNSKI	N.M. MOGILANSKI
M.W. BRAJKIEWICZ	M.A. RYSS
E.M. WINAWER	P.J. RYSS
P.P. GRONSKIJ	A.A. SWIECZIN
I.P. DEMIDOW	W.A. CHARŁAMOW
I.N. EFREMOW	I.S. SZNEERSON
P.U. ZUBOW	L.E. ELJASZEW

Zastępca Attache wojskowego:

A. Dombrowski

Rotmistrz.

177

Nr. 6904.

Paryż, dnia 27 sierpnia 1921 roku.

DO

BIURA WYWIADOWCZEGO ODDZIAŁU II SZTABU GENERALNEGO W.P.

w Warszawie.

Sprawy ukraińskie.

Akcja Wasilki. Dowiedziałem się, że podobno Wasilko zmienia orientację i nawiązuje pertraktacje ze Skoropadskim i niemieckimi monarchistami. Wiadomość tę otrzymał informator mój od jednego z tutejszych wpływowych monarchistów, który jest w stałym kontakcie z berlińskimi monarchistami.

Podobno Wasilko w ostatnich czasach widuje się często z przywódcami monarchistycznymi rosyjskimi i w tych kołach wyrażał zdanie, że orientacja ukraińska na Polskę i Rumunję wykazała kompletne bankructwo; że Ukraina może jedynie dojść do rozkwitu przy pomocy Niemiec i Rosji, wreszcie że Petlura jest zwykłym szarlatanem i "bandytą".

Wszystkie sprzeczności, które istniały pomiędzy Wasilko i rosyjskimi monarchistami zostały usunięte dzięki interwencji Niemców, którzy odegrali w tym wypadku rolę pośredników. Podobno porozumienie zostało zawarte na warunkach, że Ukraina z Galicją Wschodnią wejdzie do składu imperjum rosyjskiego, przyczem szeroko pojęta autonomia będzie jej zagwarantowana. Jednocześnie hetmaństwo ze Skoropadskim na czele będzie wprowadzone i stary ustrój kozacki będzie wskrzeszony.

Za powyższe ustępstwa, poczynione w kwestji ukraińskiej Niemcy mieli obiecać monarchistom/z Reichenhalle/ poparcie ich akcji, zmierzającej do przyłączenia z powrotem do Rosji państw nadbałtyckich, oraz Kaukazu.

Wasilko przyjął te warunki, ale podobno ma w dalszym ciągu prowadzić podwójną grę z Petlurą i utrzymywać z nim stosunki.

Sprawy rosyjskie.

Akcja Wrangla. Otrzymałem następujące informacje, pochodzące od gen. Millera.

Wywiadowcy Wrangla mieli doniesić, że niezadowolenie i wrzenie w wojsku sowieckim zatacza coraz szersze kręgi oraz, że w guberniach objętych głodem obecnie panuje kompletna anarchja, którą władze sowieckie nie są w stanie stłumić.

Wobec powyższego Wrangel wydał rozporządzenie swym przedstawicielom wojskowym w Serbji, Bułgarji, Węgrzech, Czechach, Niemczech i Polsce przystąpić do organizacji oddziałów wojskowych dla ewentualnej akcji zbrojnej przeciwko sowiecom, gdy tylko moment odpowiedni nastąpi. Zadaniem tych wojskowych

przedstawicielei ma być staranny wybór oficerów i żołnierzy w punktach ich koncentracji.

Mają być wzięci do ewidencji tylko absolutnie pewne elementy pod względem politycznym i wojskowym.

W rozkazie tym Wrangel żąda natychmiastowego doniesienia o rozpoczęciu wykonania powyższego zadania i o postępach pracy.

Grupa polityczna Milukowa. Sformowana drogą wystąpienia z partji kadeckiej 28. lipca r. b. grupa polityczna Milukowa przybrała obecnie nazwę "demokratycznej grupy partji wolności ludowej". Ta nowa grupa pozostaje w Paryżu i ma działać samodzielnie. Prawica zaś i centrum kadetów połączyły się razem pod nazwą "paryskiej partji k-d" i obrały prezesem adwokata Teslenko, wiceprezesem zaś Rodiczewa.

Program ^{Milukowa} Rodiczewa jest następujący:

- 1/. zdobycze rewolucji/w kwestji rolnej i robotniczej/muszą być utrwalone.
- 2/. W Rosji powinien być wprowadzony ustrój republikaństwo-demokratyczny.
- 3/. Nowy rząd rosyjski powinien powstać w samej Rosji, a w żadnym razie nie powinien być jej narzuconym z zewnątrz. Z tego wynika, zasadniczy sprzeciw idej wszelkiej interwencji w rodzaju wranglowskiej lub innej.

Współpraca z es-erowskimi kołami grupy konstytuancy.

Otrzymane informacje pozwalają już obecnie przypuszczać, że tutejsze koła rządowe będą odnosiły się życzliwiej do grupy Milukowa niż do grupy Teslenki.

Skład grupy Milukowa wynosi 20 członków i jest następujący:

R. N. Milukow	A. I. Konowalow
M. M. Winawer	A. W. Kossikowska
S. I. Bass	A. S. Milukowa
A. S. Bezczyński	N. M. Mogilański
M. W. Brajkiewicz	M. A. Ryss
E. M. Winawer	P. J. Ryss
P. P. Gronskij	A. A. Swieczin
I. P. Denidow	W. A. Charłanow
I. N. Efremow	I. S. Sznerson
P. U. Zubow.	L. E. Eljaszew:

Zastępca Attache Wojskowego:
podpis nieczytelny.
Rotmistrz.

Za zgodność odpisu:

[Podpis]

N° 6914

D o

Biura Wywiadowczego, Oddziału II Sztabu Generalnego W.P.

w Warszawie.

Sprawy rosyjskie.Akcja Milukowa w kwestji utworzenia nowego rządu wRosji.

Według informacji otrzymanych od jednego z wybitniejszych członków grupy konstytuancy prowadzone są od niedawna pertraktacje przy poparciu pewnych polityków francuskich pomiędzy tutejszemi grupami demokratycznymi i niektórymi członkami przedstawicielstwa bolszewickiego w Londynie.

Pertraktacje te są otoczone wielką tajemnicą i dotyczą ewentualnej zmiany formy rządu w Rosji.

Informatorowi mojemu udało się dowiedzieć, że najbardziej czynny udział w tych rozmowach biorą: Milukow, dwaj działacze bolszewicki (prawicowcy), którzy przyjechali do Londynu z Moskwy i podobno należą do "wszechrosyjskiego komitetu pomocy gromnym" (nazwiska ich jeszcze nie są mi znane), oraz generał Sidorin i francuz hr. du Chayla. Ten ostatni jest pośrednikiem między rosyjanami i francuzami.

Otrzymał

Nr

28 21

13/9

21

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Z tego, co mi się udało dotychczas dowiedzieć wynikałoby, że prawicowy odłam bolszewicki, po dojściu do przekonania, że regime bolszewicki w formie obecnej nie będzie w stanie utrzymać się przy władzy sonduje grunt dla utworzenia nowego rządu koalicyjnego i w tym celu zwrócił się do Milukowa, do którego podobno Lenin ma większe zaufanie, niż do es-erowskich emigrantów, a w szczególności do Kierenskiego i tzw. "dyrektorjatu z Ufy", (dyrektorjat utworzony w 1918 r. przez Awksentjewa w Ufie, wojska tego "rządu" zajmowały front wzdłuż Wołgi a następnie weszły do składu armji Korczaka.)

Milukow miał porozumieć się z pewnymi kozami francuskimi i uzyskać nie tylko poparcie moralne, lecz nawet obietnicę pomocy materialnej.

Z drugiej strony, ze względu na to, że Milukow przeciągnął do tej pracy prawicowych es-erów, którzy cieszyli się zawsze sympatją Czechów t.zw. "bank czechosłowackich legjonistów", miał obiecać pomoc z funduszu przywiezionego z Syberji (około 30.000.000 złotych rubli) i, z którego Czesi subwencjonowali dotychczas es-erów.

Faktem podobno jest że w ostatnich czasach Milukow i Sidorin rozporządzają znacznymi sumami pieniężnymi.

W związku z powyższym Milukow stara się obecnie zjednać sobie demokratyczne elementy kozackie, w czym jest jemu pomocnym Charżamow. Z inicjatywy Charżamowa został wezwany do Paryża i przybył tutaj generał dońskich kozaków Sidorin. Obecnie, widocznie na skutek tych rozmów, ma być zwołany w najbliższym czasie w Pradze zjazd przedstawicieli dońskich, kubańskich i terskich

kozaków. W Paryżu z Siđorinem prowadzili rozmowy generał Sawickij, - od kubańskich kozaków, i generał Bicserachow od terskich kozaków. Z tego wynikałoby, że Milukow liczy oprzeć się na wojskową pomoc kozaków, dyskontując ich wrogie usposobienie w stosunku do Wrangla.

Podając powyższe z zastrzeżeniami, donoszę, że udało mi się sprawdzić, że Milukow prowadzi jakąś akcję zakrojoną na szeroką skalę. Ze pertraktacje prowadzi z kozakami, że rozprowadza obecnie pieniędzmi, których przedtem nie posiadał, oraz że wysyła kurjerów do Londynu. Znając Milukowa i charakter działalności jego akronny byłbym odnieść się z największym sceptycyzmem - do jego zdolności organizatorskich i jego twórczości, a zatem do osiągnięcia przez niego jakiegokolwiek konkretnego rezultatu.

Informacje co do osoby generała Siđorina i hr. du Chayla są następujące:

Hr. du Chayla przyjechał do Rosji w 1912 r. Przeszedł na prawosławie oraz ukończył petersburską akademię duchowną. Podczas wojny saciągnął się do szeregów armji czynnej, gdzie służył w 101 dyw.p. Po rewolucji uciekł do dońskich kozaków i należał do armji generała Krasnowa.

Siđorin ukończył akademię sztabu generalnego i w 1917 był pułkownikiem. Będąc w armji Krasnowa, został awansowany przez tego ostatniego na generała.

W 1920 r. Siđorin i du Chayla należą obaj do armji Wrangla: Siđorin jako dowódcą dońskich kozaków, du Chayla zaś jako esauz w sztabie dońskiej armji i jednocześnie redaktor pisma wojskowego.

W końcu 1920 r. zostają oni obaj oddani przez Wrangla pod sąd polowy za dążenia separatystyczne i skazani na śmierć.

Uzaskawieni przez wrangla są osadzeni w więzieniu, skąd udaje się im uciec zagranicę.

Stąd wynika ich nienawiść do Wrangla.

Monarchiści. Jako dopełnienie do tutejszego N°6870 z dnia 9/VIII donoszę, że otrzymane z Berlina informacje potwierdzają informacje podane w powyższym raporcie z następującymi dopełnieniami:

Szulgin arząk się tytułu członka zwierzchniej rady monarchistycznej ze względu na jej politykę germanofilską (wynikające z tego, że Szulgin jest jedynym ententofilem z pośród monarchistów).

Oprócz podanych w raporcie moim nazwisk do zwierzchniej rady należą generał Gurko i hr. Bobrinskij.

Z niemców, stojących najbliższej monarchistycznych kół rosyjskich, należy wymienić hr. Alvenslobena, generał Greenera i generała Hoffmana. Potwierdza się wiadomość o której meldowałem a mianowicie, że zapadł porozumienie pomiędzy monarchistami i Skoropadskim, - Wasilko, aczkolwiek skrajna prawica monarchistyczna (grupa Markowa) zrobiła zastrzeżenie co do osoby samego Skoropadskiego.

Do podanych przesłannę dzienników monarchistycznych, wychodzących w Berlinie, należy dodać "Drogowyj orioł" i "Prizyw"; we Wiedniu wychodzi również pismo monarchistyczne "Rodina". Wszystkie te pisma są podobno źle redagowane i mają nietylko charakter literacko informacyjny ale czysto agitacyjny.

W Budapeszcie oprócz pułkownika von Lampe'go bardzo czynnym obecnie jest generał Gtazenapp, który razem z von Lampe formuje obecnie na Węgrzech drużyny oficerackie; werbując do nich ochotników z Serbji t.j. kadrów b.armji Wrangla.

R Czechy i kozactwo. Według informacji otrzymanych z blizkiego otoczenia generała Millera, Czechy wyraziły gotowość przyjęcia 8.000 kozaków z b.armji generała Wrangla, wobec czego kozacy po wyższej ilości mają przejechać z Serbji do Czech. Inicjatorami tego projektu są podobno Milukow i prawi es-erzy, którzy chcą tą drogą oszabić pozostałą przy Wranglu armję, a zatem rozprowadzić się sbrojną monarchistów.

Sprawy ukraińskie.

UK Nawiązując do poprzedniego raportu, donoszę, że podane przesennie informacje o antypolskich tendencjach, a zatem roskalolofilstwie generała Delwiga, który pojechał do atamana Petlury, potwierdzają się. Podobno Delwig będzie się starał skłonić Petlurę do szukania obecnie oparcia na Rumunji, dążąc jednocześnie do porozumienia nie z Polską lecz z przyszłą Rosją.

Przedstawicielem tego kierunku w tut.przedstawicielstwie ukraińskim jest Szulgin, przedstawicielem zaś kierunku polonofilskiego jest ks.Michał Koczubej; który jest wyznania rzymskokatolickiego.

Ks. Koczubej stara się obecnie o wizę na wyjazd do Warszawy, gdzie ma być w przyszłym tygodniu.

Zastępca Attache wojskowego:

H. D. ...

Rotmistrz.